

ніж любов друга?». Після цього ми пізнаємо найкраще з відчуттів – щире дружбу: «Я належу до тих, хто настільки цінує друга, що ставить його над усе і вважає друзів... найліпшою прикрасою життя». Дружба – це мірило, яке буде нас супроводжувати напротязі всього нашого життя, мірило соціальної взаємодії.

МОРАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІ РОЗДУМИ У ТВОРЧОСТІ Г. С. СКОВОРОДИ («ВСЯКОМУ МІСТУ – ЗВИЧАЙ І ПРАВА...»)

Сергієнко Т. В.

Науковий керівник: Савченко А. О.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

tanyatiana171@gmail.com

Вступ. Іван Якович Франко, якого ми всі знаємо, як українського діяча культури й літератури, казав: «Григорій Савич Сковорода – це досить відома постать в історії всієї культури українського народу, мабуть чи не найвідоміша з усіх духовних постатей вісімнадцятого століття». Багато людей в усьому світі знає видатного і талановитого письменника Григорія Савича Сковороду. Письменник, філософ, педагог, просвітителю та мислитель відзначався блискучим розумом, адже вже з дитинства його навчали різним наукам. Він творив у вісімнадцятому столітті, але й зараз всі його твори, думки, вірші та байки не втратили актуальність. Так, творчість «мандрівного» філософа значно вплинула на українське письменництво. Вважаємо, що постать письменника заслуговує на перевидання творів кожного року. Крім того, до публікацій у парі повинні йти вислови та коментарі науковців, які б правильно вводили й пояснювали думку творця у контексті сучасного світу. Г. Сковорода зробив неоціненний вклад у становлення української філософії, як окремої одиниці. Він порушував вічні ідеї справедливості, добра і зла, життя і смерті, щастя й установ суспільства. Його можна вважати новатором профорієнтації. З вищенаведеного стає очевидним необхідність й актуальність дослідження творчості філософа.

Дане дослідження вивчали: І. Зязюн, С. Кандюк-Лебідь, Р. Кирей, Р. Литвиненко та ін.

Мета дослідження – розгляд і дослідження значення жанру, сюжету, історії написання і композиції філософського твору зі збірки «Сад божественних пісень» Пісня 10 Григорія Савича Сковороди.

Матеріали та методи. Під час дослідження використовували загальнонауковий метод. А саме аналіз, як вивчення питання за допомогою мисленого розчленування, синтез, як пізнання предмета в цілому, аналогію, як знаходження подібностей й абстрагування, як розгляд загальних питань.

Результати дослідження. Досліджуючи Пісню 10 зі збірки «Сад божественних пісень» Г. Сковороди варто наголосити, на тому що митець створював і популяризував сучасну філософію «сродної праці», яка проявляється й переплітається у творі. Це поняття означає заняття або професію, яка приносить задоволення й щастя та обирається за власними бажаннями й вподобаннями. У вісімнадцятому столітті ця ідея була дуже новаторська. Незважаючи на те, що пройшло вже декілька сотень років, на нашу думку, значущості вона не

втратила. «Сродну працю» можна вважати золотим прикладом, як ідеї та філософія Григорія Савича Сковороди проходить через століття.

Даний твір написаний у жанрі сатиричного вірша, що каже про його направленість, тому що автор представляє увазі читача збірку грішників: купець, юрист, пан, лихвар і поміщик. Всіх Г. Сковорода висміює і засуджує, жоден з героїв не слідує філософії «сродної праці» і не живе за власним покликанням. І сьогодні можна побачити багато прикладів цьому, часто людина обирає важкий шлях життя, який їй не до вподоби, але крокує ним.

Зокрема, 10 Пісню «Всякому місту – звичай і права...» зі збірки «Сад божественних пісень» можна вважати стандартним прикладом соціальної сатири у ті часи. Написаний цей фрагмент був у 1758-1759 рр., під час того як письменник жив у панському маєтку, працюючи вчителем-слугою. Дослідивши історію написання, цитата «всякому місту звичай і права...» приводить до думок про Катерину II, яка під час свого правління активно створювала дворянсько-бюрократичну систему. Вважаємо, автор у цьому творі, крім інших сенсів, вніс думку проти правил бюрократії та заходів, які запроваджувалися у ті часи імператрицею.

У вірші Г. Сковорода висловлює свої думки щодо суспільства, вподобань людей, занепокоєння, а саме він переймається через несправедливість і потворність цього світу. Передаючи нам сповна у строфах опис стереотипних картин життя 18 століття, де існувало багато панів, шахраїв, злодіїв і непорядних людей. Наприклад, панський Петро, який для чинів тре кутки або Федір-купець, що обдурити прудкий.

Досліджуючи сюжет пісні, ми бачимо, що поет у третій строфі критикує дії козацької старшини, які стягують поля й поміщиків, які заводять англійську худобу. У четвертій строфі Г. Сковорода висміює несправедливі суди, недоброчесних юристів та науку у ті часи. В останній же строфі філософ робить висновок і підсумовує все вище сказане, передаючи головну ідею. Він протиставляє себе, як мудру і чесну людину з совістю, як чистий криштал, всьому кріпосницькому суспільству.

Висновки. Отже, даним твором автор наголошує на цінності життя, говорячи, що смерті все одно хто стоїть перед нею. Протистояти їй може лиш той, у кого совість як чистий криштал. Цим він підсумовує дві життєві директиви – тілесну та духовну. Г. Сковорода засуджує у сатирі весь кріпосницький лад, згубні пристрасті, аморальне й брехливе суспільство та підносить мудрість, розум і чесність. Також є цікавим, на нашу думку, композиція твору, тому що присутні строфи по шість рядків, де на початку йде розповідь про тогочасні події, а на завершення – вислів своїх почуттів й думок. Тобто поет протиставляє себе дійсності, за допомогою антитези, що є доволі виразною ознакою барокко. Кожна строфа закінчується однією ідеєю, яка йде через весь вірш – про що саме має турбуватися людина.

На нашу думку, Пісня 10 «Всякому місту – звичай і права...» сповна відображає картину тогочасного суспільства, висміює всі його вади, негативні сторони, безчесність і недосвідченість представників. Також, ми вважаємо, що саме близькість поезії до народної пісні та гострий сюжет зробили її неймовірно популярною у ті часи. Твір був поширений та відомий настільки, що Іван Котляревський використав його у своїй п'єсі «Наталка Полтавка». Незважаючи на те, що світ не стоїть на місці, це є і досі популярна поезія. Ми можемо спроектувати дані сюжети вісімнадцятого століття на теперішній світ. Сучасні письменники та поети аналогічно «мандрівному» філософу порушують, висміюють і засуджують ті ж самі теми. Це підтверджує те, що філософська ідея та думка Григорія Савича Сковороди є актуальною.